

“ОЛОН УЛСЫН АВТОТЭЭВЭРЛЭЛТ ГҮЙЦЭТГЭХ ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН БАГИЙН АЖЛЫН ТУХАЙ ЕВРОПЫН ХЭЛЭЛЦЭЭР (АЕТР)”-ИЙГ СОЁРХОН БАТЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮЗЭЛ БАРИМТЛАЛ

Нэг.Хуулийн төсөл боловсруулах болсон үндэслэл, шаардлага

1.1.Хууль зүйн үндэслэл

Олон улсын хэмжээнд, Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага (НҮБ)-ын Ерөнхий Ассамблейн дээд хэмжээний 70 дугаар чуулганаар “Эх дэлхийгээ өөрчлөх нь: Тогтвортой хөгжлийн хөтөлбөр-2030”-ийг хэлэлцэн баталж, “Тогтвортой дэд бүтэц, үйлдвэрлэл, инновацийг дэмжих” зорилтыг дэвшүүлсэн. Тус зорилтод улс орнууд тээврийн нэгдсэн сүлжээг өргөжүүлэн хөгжүүлэх, тээврийн үйлчилгээг аюулгүй, шуурхай, тав тухтай, хүрээлэн буй орчинд сөрөг нөлөөгүйгээр хөгжүүлэхээр тусгагдсан.

Швед Улсын Стокгольм хотноо 2020 онд зохион байгуулагдсан Сайд нарын гуравдугаар хуралдаанаар дэлхий дахинд зарлан тунхагласан “Стокгольмын тунхаглал”-ийн “Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах дэлхийн зорилтууд 2030”-д тусгагдсан 12 зорилтын 2 дахь зорилтод “2030 он гэхэд бүх улс орнууд замын хөдөлгөөний аюулгүй байдалтай холбоотой НҮБ-ын нэг буюу хэд хэдэн гол хууль эрх зүйн бичиг баримтыг хүлээн зөвшөөрч, нэгдэнэ” гэж, мөн 11 дэх зорилтод “2030 он гэхэд бүх улс орнууд мэргэжлийн жолооч нарын ажил, амралтын цагийг мөрдүүлэх зохицуулалттай болсон байх ба энэ чиглэлээр олон улсын болон бүс нутгийн зохицуулалтуудад нэгдсэн байна” гэж автотээврийн салбарын хөгжилд нийцсэн 2 гол зорилт багтсан юм.

Үндэсний хэмжээнд, Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 дугаар тогтоолоор “Алсын хараа -2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого батлагдсан. Уг бодлогын баримт бичигт хүний эрхийг дээдэлсэн нийгмийг бий болгохын тулд хүний эрхийг хангах бодлого, хууль эрх зүйн орчныг олон улсын жишигт нийцүүлэхтэй холбоотой “Иргэний нийгэм-төр-хувийн хэвшлийн түншлэлийг бэхжүүлэх замаар үндэсний хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, хэрэгжилтэд хамаарал бүхий талуудын оролцоог хангасан зохистой тогтолцоог бүрдүүлнэ” гэсэн зорилт тусгагдсан байдаг.

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 24 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-ийн 3.6.3 дахь

заалтад байгаль орчинд ээлтэй, эрэлтэд нийцсэн тогтвортой, хүртээмжтэй, аюулгүй тээврийн үйлчилгээг хөгжүүлнэ гэж, мөн хөтөлбөрийн 4.3.10 дахь заалтад зам тээврийн осол, гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх үр нөлөөтэй бодлогыг хэрэгжүүлэх замаар замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангаж, зам тээврийн осол, түүнээс үүдэх хор уршгийг бууруулна гэж, мөн хөтөлбөрийн 6.2.2 дахь заалтад бүс нутгийн эдийн засаг, худалдааны интеграцад нэгдэж, худалдааг хөнгөвчилнэ гэж тус тус тусгагдсан.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2018 оны 321 дүгээр тогтоолоор Төрөөс автотээврийн салбарт баримтлах бодлогыг баталсан ба уг бодлогын баримт бичигт “Техник, технологийн дэвшилд суурилсан тээврийн хэрэгслийн техникийн хяналт, авто үйлчилгээ, бүртгэлийн цогц үйлчилгээг хөгжүүлэх зорилтыг хэрэгжүүлнэ.” гэж тусгасан бөгөөд Зам, тээврийн хөгжлийн сайдын 2018 оны 286 дугаар тушаалаар хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг баталсан.

Түүнчлэн Монгол Улсын Засгийн газрын 2019 оны 163 дугаар тогтоолоор “Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах үндэсний хөтөлбөр”-ийг баталсан бөгөөд тус хөтөлбөрийн 2.2 дахь заалтад хөтөлбөрийн зорилгыг хангахын тулд 2019 оноос 2023 он хүртэлх хугацаанд зам, тээврийн ослын тоог 50 хувь бууруулах, зам, тээврийн ослоос үүдэлтэй нийгмийн эрсдлийг 50 хувь бууруулах зорилтыг хэрэгжүүлнэ гэж тусгасан ба хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг Монгол Улсын Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын Үндэсний зөвлөлийн 2019 оны 01 дүгээр тогтоолоор баталсан.

Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.6 дахь хэсэгт “Олон улсын гэрээ соёрхон батлах тухай хуулийн төслийн үзэл баримтлалын төслийг тухайн гэрээгээр зохицуулах асуудлыг эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага боловсруулж, тухайн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн гадаад хэргийн болон хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүдтэй хамтран батална”, Олон улсын гэрээний тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.2 дахь хэсэгт “Заавал соёрхон батлах зохицуулалт бүхий олон талт олон улсын гэрээ болон заавал соёрхон батлуулахаар тохиролцсон хоёр талт олон улсын гэрээг соёрхон батална” гэж тус тус заасны дагуу хуулийн төслийн үзэл баримтлалыг боловсруулсан.

1.2.Практик шаардлага

Ташкент хотноо 2016 оны 06 дугаар сарын 23-ны өдөр зохион байгуулагдсан Монгол Улс, Оросын Холбооны Улс, Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын төрийн тэргүүн нарын гурав дахь уулзалтаар Монгол, Хятад, Оросын Эдийн засгийн коридор байгуулах хөтөлбөрт гарын үсэг зурсан.

Уг хөтөлбөрт тусгагдсан нэг томоохон ажил бол дамжин өнгөрөх автотээврийн эрх зүйн орчинг бүрдүүлэх асуудал бөгөөд энэ ажлын хүрээнд Монгол, Хятад, Орос гурван улсын Засгийн газар хооронд Азийн авто замын сүлжээгээр олон улсын тээвэрлэлт гүйцэтгэх тээврийн хэрэгслийн болон тээвэрлэлт гүйцэтгэж буй жолоочийн аюулгүй байдлын шаардлагыг хангах, олон улсад мөрдөгдөж буй хэм хэмжээг хүлээн зөвшөөрөх, өөрийн орны иргэд, аж ахуйн нэгжийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалахад олон улсын хэмжээнд дагаж мөрдөж буй гэрээнд нэгдэн орох асуудал зүй ёсоор тавигдсан.

Монгол Улс одоогийн байдлаар Орос, Хятад, Казахстан, Украин, Турк, Беларусь, Киргиз, Латви, Ардчилсан Солонгос, Унгар, Литва зэрэг 11 улстай олон улсын автотээврийн харилцааны тухай Засгийн газар хоорондын хэлэлцээр байгуулан олон улсын тээвэрлэлтийг гүйцэтгэж байна. Цаашид Бүгд Найрамдах

Польш, Чех, Гүрж, Словак, Холбооны Бүгд Найрамдах Герман, Итали, Австри, Словени зэрэг улсуудтай автотээврийн гадаад харилцааг өргөжүүлэх зорилгоор Засгийн газар хоорондын хэлэлцээр байгуулахаар ажиллаж байна.

Монгол Улсын олон улсын гэрээг хэрэгжүүлэхэд бусад улс орны зүгээс автотээврийн үйлчилгээг хөгжүүлэх, тээвэрлэгч, жолооч нарын аюулгүй байдлыг хангах, олон улсын түвшинд эрсдлээс урьдчилан сэргийлэх, олон улсын шаардлагад нийцсэн тээврийн хэрэгсэл, мэргэшсэн жолооч нарыг олон улсын тээвэрлэлтэд оролцуулах талаар зөвлөмжийг ирүүлсээр байна.

Түүнчлэн Монгол Улсын Замын хөдөлгөөний дүрмийн 3 дугаар зүйлийн 3.7 дахь заалтад "... хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангаж чадахааргүй өвчтэй буюу ядарсан үедээ тээврийн хэрэгсэл жолоодох; хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангаж чадахааргүй өвчтэй буюу ядарсан хүнд жолоогоо шилжүүлэх"-ийг хориглосон зохицуулалт байгаа боловч хэрэгжих нөхцөл тодорхой бус байна.

Монгол Улсын хэмжээнд сүүлийн 5 жилд дундажаар 34600 зам тээврийн осол гарснаас 97.2 хувьд жолоочийн буруутай үйлдэл нөлөөлсөн ба эдгээрээс 28 хувьд нь анхаарал болгоомжгүй үедээ тээврийн хэрэгсэл жолоодсон тухай судалгаа гарсан байна. Тус судалгаанаас үзэхэд, Монгол Улсад бүртгэгдсэн нийт зам тээврийн ослын шалтгааны нэг ангилал болох жолоочийн буруутай үйлдлээс үүссэн ослын голлох шалтгааныг хурд хэтрүүлсэн, хажуу хоорондын зай тохируулаагүйгээс, уулзвар гарц нэвтрэх журам зөрчсөн, эгнээ байр буруу эзэлсэн, ухрах үйлдэл буруу гүйцэтгэсэн, хурд хэтрүүлсэн, согтуугаар тээврийн хэрэгсэл жолоодсон зэрэг үзүүлэлтээр тооцдог бол зам тээврийн осол гаргасан жолооч нь ажил, амралтын горим баримтлаагүй шалтгаанаар үүссэн зам, тээврийн ослын тоо баримтыг тооцон гаргах боломжгүй байна.

Хоёр.Хуулийн төслийн зорилго, ерөнхий бүтэц, зохицуулах харилцаа, хамрах хүрээ

Хуулийн төсөл нь "“Олон улсын автотээвэрлэлт гүйцэтгэх тээврийн хэрэгслийн багийн ажлын тухай Европын хэлэлцээр”-ийг Монгол Улсын Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр соёрхон баталсугай” гэсэн нэг зүйлтэй байна.

Гурав.Хуулийн төсөл батлагдсаны дараа үүсч болох нийгэм, эдийн засаг, хууль зүйн үр дагавар, хүрэх үр дүн, тэдгээрийг шийдвэрлэх талаар авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний тухай санал

Уг хэлэлцээрт нэгдэн орсноор тус хэлэлцээрийг соёрхон батлах үндэслэл болсон олон улсын гэрээ, дотоодын хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх, олон улсын автотээврийн харилцааг өргөжүүлэх суурь тавигдана.

Олон улсын болон үндэсний хэмжээнд тээвэрлэлт гүйцэтгэж буй тээврийн хэрэгслийн жолоочийн ажил, амралтын горим тогтоох, хөдөлмөрийн зохистой нөхцлийг мөрдүүлэх, тээвэрлэгч болон жолоочийн тээвэрлэлтийн аюулгүй байдлыг хангах, эрсдлээс урьдчилан сэргийлэх, тээвэрлэлтийн ажил үйлчилгээнд олон улсын жишигт нийцсэн техник технологийг ашиглах, түүгээр дамжуулан тээвэрлэлтийн гүйцэтгэлд хяналт тавих боломж бүрдэнэ. Ийнхүү шинэ эрх зүйн зохицуулалтыг бүрдүүлснээр зам тээврийн осол, ослоос үүдэлтэй хүний амь нас, эд хөрөнгийн хохирлын хэмжээ буурна.

Олон улсын тээвэрлэлтийн харилцаа тэлснээр олон улсын худалдаан дахь техникийн саад тотгорыг арилгахад ач холбогдолтой.

Хэлэлцээрийн хэрэгжилтэд шаардлагатай техник, тоног төхөөрөмжийн худалдаа, нийлүүлэлтийг хувийн хэвшлээр гүйцэтгүүлэх нь бизнес эрхлэгчдийн үйл ажиллагааг дэмжих үйл ажиллагаа болох юм.

Дөрөв.Хуулийн төсөл нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээ болон бусад хуультай уялдсан байдал, уг хуулийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан шинээр боловсруулах буюу нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, хүчингүйд тооцох хуулийн талаарх санал

Хуулийн төсөл нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, Төрийн хяналт, шалгалтын тухай хууль болон Монгол Улсад мөрдөгдөж буй автотээврийн салбарын олон улсын гэрээ, хэлэлцээртэй нийцэж байгаа болно.

Хуулийн төсөл батлахтай холбогдуулан Автотээврийн тухай хууль, Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хуульд тус тус нэмэлт, өөрчлөлт орно.

--- оОо ---